

महाराष्ट्र विधानपरिषद

विधानपरिषद आश्वासन समितीचा अहवाल क्रमांक १९९

(सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनातील आश्वासनासंबंधीचा अहवाल)

(दिनांक ३ मार्च, २०२० रोजी विधानपरिषदेस सादर करण्यात आला.)

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय
विधान भवन, मुंबई.
२०२०.

महाराष्ट्र विधानपरिषद

विधानपरिषद आश्वासन समिती

(२०१७-२०१८)

अहवाल क्रमांक १९८

(सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनातील आश्वासनासंबंधीचा अहवाल.)

(दिनांक फेब्रुवारी/मार्च, २०२० रोजी विधानपरिषदेस सादर करण्यात आला.)

(तीन)
महाराष्ट्र विधानपरिषद आश्वासन समिती
(२०१७-२०१८)

मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांनी दिनांक ०६ सप्टेंबर, २०१७ रोजी समितीवर नामनिर्देशित केलेल्या सदस्यांची यादी :-

अनु.क्र. सदस्यांचे नाव

- १) प्रा. अनिल सोले, वि.प.स.तथा समिती प्रमुख
- २) श्री.गिरिशचंद्र व्यास, वि.प.स.*
- ३) श्री. गोपीकिशन बाजोरिया, वि.प.स.
- ४) श्री. शरद रणपिसे, वि.प.स.
- ५) श्री. जगन्नाथ शिंदे, वि.प.स.
- ६) श्री. रामदास आंबटकर, वि.प.स.
- ७) प्रा. जनार्दन चांदूरकर, वि.प.स.
- ८) श्री.नागोराव गाणार, वि.प.स.
- ९) श्री. सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, वि.प.स.

विशेष निमंत्रित

- १०) श्री.आनंद ठाकूर, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय :

- (१) श्री. राजेंद्र भागवत, सचिव (का.)
- (२) श्री.यु.के.चव्हाण, सचिव (EM)
- (३) श्री.विलास आठवले, उप सचिव
- (४) श्री.ऋतुराज ज. कुडतरकर, उप सचिव
- (५) श्री.संतोष पराडकर, अवर सचिव
- (६) श्रीमती सायली कांबळी, अवर सचिव
- (७) श्रीमती जयश्री म्हात्रे, कक्ष अधिकारी

टिप :- सन २०१७-२०१८ या वर्षासाठी गठीत केलेल्या विधानमंडळाच्या विधानपरिषद आश्वासन समितीवरील **डॉ.परिणय फुके, वि.प.स.* यांची** दिनांक १६ जून, २०१९ रोजी राज्यमंत्रीमंडळात समाविष्ट झाल्यामुळे रिक्त झालेल्या जागेवर मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांनी दिनांक १६ ऑगस्ट, २०१९ रोजी **श्री. गिरिशचंद्र व्यास वि.प.स.*** यांची नामनियुक्ती केली आहे.

(चार)

महाराष्ट्र विधानपरिषद आश्वासन समिती
(२०१७-२०१८)

मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांनी दिनांक ०६ सप्टेंबर, २०१७ रोजी समितीवर नामनिर्देशित केलेल्या सदस्यांची यादी :-

अनु.क्र. सदस्यांचे नाव

- १) प्रा. अनिल सोले, वि.प.स.तथा समिती प्रमुख
- २) डॉ. परिणय फुके, वि.प.स.*
- ३) श्री. गोपीकिशन बाजोरिया, वि.प.स.
- ४) श्री. शरद रणपिसे, वि.प.स.**
- ५) श्री. जगन्नाथ शिंदे, वि.प.स.
- ६) श्री. रामदास आंबटकर, वि.प.स.***
- ७) प्रा. जनार्दन चांदूरकर, वि.प.स.
- ८) श्री.नागोराव गाणार, वि.प.स.****
- ९) श्री. सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, वि.प.स.

विशेष निमंत्रित

- १०) श्री.आनंद ठाकूर, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय :

- (१) श्री.जितेंद्र भोळे, (सचिव) (का.)
- (२) श्री.यु.के.चव्हाण, सचिव (EM)
- (३) श्री.विलास आठवले, सह सचिव (२)(का.)
- (४) श्री.ऋतुराज ज. कुडतरकर, उप सचिव
- (५) श्री.संतोष पराडकर, अवर सचिव
- (६) श्रीमती सायली कांबळी, अवर सचिव
- (७) श्रीमती जयश्री म्हात्रे, कक्ष अधिकारी

टिप :- (१) सन २०१७-२०१८ या वर्षासाठी गठीत केलेल्या विधानमंडळाच्या विधानपरिषद आश्वासन समितीवरील काही सन्माननीय विधानपरिषद सदस्यांच्या सदस्यत्वाची मुदत संपुष्टात आल्यामुळे रिक्त झालेल्या जागांवर मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांनी दिनांक २१ सप्टेंबर, २०१८ रोजी श्री. शरद रणपिसे, वि.प.स.**, श्री रामदास आंबटकर, वि.प.स.*** व श्री. नागोराव गाणार, वि.प.स.**** यांची नामनियुक्ती केली आहे.

(२) डॉ.परिणय फुके, वि.प.स.* दिनांक १६ जून, २०१९ रोजी राज्यमंत्रीमंडळात समाविष्ट झाल्यामुळे त्यांचे समितीवरील सदस्य पद रिक्त झाले आहे.

(पाच)

महाराष्ट्र विधानपरिषद आश्वासन समिती

(२०१७-२०१८)

मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांनी दिनांक ०६ सप्टेंबर, २०१७ रोजी समितीवर नामनिर्देशित केलेल्या सदस्यांची यादी :-

अनु.क्र. सदस्यांचे नाव

- १) प्रा. अनिल सोले, वि.प.स.तथा समिती प्रमुख
- २) डॉ. परिणय फुके, वि.प.स.
- ३) श्री. गोपीकिशन बाजोरिया, वि.प.स.
- ४) अॅड. जयदेव गायकवाड, वि.प.स.*
- ५) श्री. जगन्नाथ शिंदे, वि.प.स.
- ६) श्री. निरंजन डावखरे, वि.प.स.**
- ७) प्रा. जनार्दन चांदूरकर, वि.प.स.
- ८) श्री. शरद रणपिसे, वि.प.स.***
- ९) श्री. सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, वि.प.स.

विशेष निमंत्रित

- १०) श्री.संजय दत्त, वि.प.स.****
- ११) श्री.आनंद ठाकूर, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय :

- (१) डॉ.अनंत कळसे, प्रधान सचिव
- (२) श्री.यु.के.चव्हाण, सचिव (EM)
- (३) श्री.विलास आठवले, उप सचिव
- (४) श्री.ऋतुराज ज. कुडतरकर, उप सचिव
- (५) श्री.संतोष पराडकर, अवर सचिव
- (६) श्रीमती सायली कांबळी, अवर सचिव
- (७) श्रीमती जयश्री म्हात्रे, कक्ष अधिकारी

टिप :- (१) श्री. निरंजन डावखरे, वि.प.स.** यांनी विधानपरिषदेतील त्यांच्या जागेचा राजीनामा दिल्यामुळे विधानपरिषदेतील त्यांची जागा दिनांक २४ मे, २०१८ रोजी पासून रिक्त झाली आहे.

(२) अॅड.जयदेव गायकवाड, वि.प.स.* श्री.शरद रणपिसे, वि.प.स.*** तसेच श्री.संजय दत्त, वि.प.स.**** यांची विधानपरिषद सदस्यत्वाची मुदत दिनांक २७ जुलै, २०१८ रोजी संपल्यामुळे या सदस्यांची विधानपरिषद आश्वासन समितीवरील जागा रिक्त झाली आहे.

(सहा)
अनुक्रमणिका

अनु- क्रमांक (१)	विषय (२)	पृष्ठ क्रमांक (३)
१	प्रस्तावना :	सात

विधानपरिषद सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या विवरणपत्रांची संख्या

विवरणपत्रे सभागृहास सादर करण्यास मंत्रालयीन विभागांकडून होत असलेला विलंब

मंत्रालयीन विभागांकडून करण्यात आलेल्या कार्यवाहीच्या विवरणपत्रासोबतची सहपत्रे

२ परिशिष्टे

परिशिष्ट एक.-- सन २०१७-२०१८ या वर्षाकरिता गठीत करण्यात आलेल्या विधानपरिषद आश्वासन समितीने समितीच्या कार्यकाळात वगळलेली आश्वासने. तसेच संसदिय कार्य विभागाचे दिनांक १८ सप्टेंबर, २०१५ रोजीचे परिपत्रक व मा. मुख्य सचिव महोदयांचे दिनांक ६ नोव्हेंबर, २०१५ रोजीचे परिपत्रक.

परिशिष्ट दोन.-- महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनात शासनातर्फे देण्यात आलेल्या आश्वासनांवरील कार्यवाहीची विवरणपत्रे सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेली आहेत त्यांचे क्रमांक व विभाग.

परिशिष्ट तीन.-- महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनात शासनातर्फे देण्यात आलेल्या आश्वासनांचा क्रमांक, आश्वासन दिल्याचा दिनांक व संदर्भ, आश्वासनांचा विषय व तपशील तसेच आश्वासनपूर्तीबाबत शासनातर्फे करण्यात आलेली कार्यवाही व त्यावरील समितीचे अभिप्राय दर्शविणारे विवरण.

परिशिष्ट चार.-- महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनात शासनातर्फे देण्यात आलेल्या आश्वासनांपैकी काहींच्या पूर्ततेसाठी विभागाने काढलेले शासन आदेश, निर्णय, परिपत्रक किंवा पत्रक व प्रत्येक कागदपत्रे/दस्तऐवज कोणत्या आश्वासनांशी संबंधित आहेत हे त्या प्रत्येक कागदपत्राच्या शिरोभागी नमूद केलेले आहे.

परिशिष्ट पाच.-- सन १९९० चे तिसरे अधिवेशन ते सन २०१९ चे पहिले अधिवेशन या कालावधीत सभागृहात देण्यात आलेल्या आश्वासनांपैकी पूर्तता न झालेल्या प्रलंबित आश्वासनांच्या विवरणपत्रांची वर्ष व अधिवेशननिहाय आणि विभागनिहाय सांख्यिकीय स्थिती दर्शवणारी यादी.

परिशिष्ट सहा.-- महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनात शासनातर्फे देण्यात आलेल्या आश्वासनांवरील कार्यवाहीच्या विवरणपत्रावर समितीने ज्या तारखेला विचार केला त्या बैठकीचे कार्यवृत्त.

प्रस्तावना

मी, आश्वासन समितीचा समिती प्रमुख, समितीने अधिकार दिल्यावरून समितीचा १९९ वा अहवाल सभागृहास सादर करित आहे. हा अहवाल मुख्यत्वे सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनात शासनातर्फे देण्यात आलेली आश्वासने व त्या आश्वासनांच्या पूर्ततेबाबत शासनाकडून करण्यात आलेल्या कार्यवाहीसंबंधी समितीला सादर केलेल्या विवरणपत्रांची समितीने केलेली छाननी यासंबंधीचा आहे. समितीने माहे जानेवारी, २०२० पर्यंत झालेल्या बैठकांमध्ये सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनातील आश्वासनांवर शासनाने केलेल्या कार्यवाहीबाबत विभागांकडून प्राप्त झालेल्या माहितीच्या विवरणपत्रांच्या छाननीचे काम एकूण ४ बैठकांमध्ये पूर्ण केले आहे.

उपरोक्त मंत्रालयीन विभागांच्या यथारिथती अप्पर मुख्य सचिव, प्रधान सचिव, सचिव स्तरावरील अधिकाऱ्यांच्या साक्षीच्या वेळी समितीच्या असे निदर्शनास आले की, सन १९९४ पासूनच्या प्रलंबित आश्वासनांपैकी बहुतांश आश्वासने कालबाह्य झाली होती. काही आश्वासनांची विभागांकडून पूर्तता करण्यात आली होती. तथापि, त्याबाबतीत संसदीय कार्य विभाग किंवा विधानमंडळ सचिवालयास विभागांकडून कळविण्यात आले नव्हते. परिणामी, विभागांकडील प्रलंबित आश्वासनांची संख्या अधिक असल्याचे दिसून येत होते. विभागीय सचिवांच्या साक्षीच्या माध्यमातून प्रलंबित आश्वासनांचा पाठपुरावा करण्याची योजना आश्वासन समितीने हाती घेतल्यानंतर दिर्घकाळ प्रलंबित असलेल्या आश्वासनांकडे विभागांचे लक्ष वेधण्यात आले व त्यायोगे एकप्रकारे विभागांमध्ये जागृती व सतर्कता निर्माण होऊन सभागृहात शासनाकडून देण्यात आलेली आश्वासने जनतेच्या प्रश्नांशी निगडित असल्याने त्यांना वेळीच न्याय देणे कसे आवश्यक आहे याची विभागांना जाणीव झाली.

विभागाकडे प्रलंबित असलेली आश्वासने विभागाने कार्यवाही करून ९० दिवसांच्या आत महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयास सादर करावयाची असतात. तथापि वर्षानुवर्षे विभागाकडून या आश्वासनांवर कार्यवाही होत नाही. सदर आश्वासनांबाबत शासनाचे अप्पर मुख्य सचिव, प्रधान सचिव व सचिव स्तरावरील अधिकाऱ्यांच्या साक्षी घेण्यात आल्या तरीसुद्धा सदर आश्वासनांची पूर्तता विभागाकडून झाल्याचे दिसून आले नाही. तसेच उपरोक्त साक्षीच्या अनुषंगाने विभागाकडून कोणतीच सद्यःस्थिती प्राप्त न झाल्यामुळे दिनांक १२ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी मा.समिती प्रमुख, विधान परिषद आश्वासन समिती यांनी या संदर्भात मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन यांना अर्धशासकीय पत्र पाठवून याबाबत नाराजी व्यक्त केली. प्रलंबित आश्वासनांच्या विषयांची समितीने छाननी करून त्यावरील कार्यवाही प्रलंबित का राहिली याबाबत समितीच्या बैठकीमध्ये विचारणा करण्यात आली. समितीने यासंबंधी पाठपुरावा केल्यामुळे प्रलंबित आश्वासनांचा विहित वेळेत निपटारा करण्यात किंबहुना, कार्यवाहीस वेळ लागणार असल्यास त्याबाबत विहित कालावधीत कार्यवाही पूर्ण करण्यास विभागांना भाग पाडण्यात समितीला यश आले, हे नमूद करण्यास समितीला आनंद वाटतो.

समितीच्या एकूण कामकाजात समितीवरील सदस्यांनी बैठकींना उपस्थित राहून व कामकाजात अभ्यासपूर्ण योगदान देऊन समितीच्या कामकाजाला न्याय दिल्यानेच प्रलंबित आश्वासनांचा निपटारा करणे समितीला शक्य झाले. तसेच, शासनाचे मुख्य सचिव, अप्पर मुख्य सचिव, प्रधान सचिव व सचिव स्तरावरील अधिकाऱ्यांनी समितीच्या हाकेला प्रतिसाद देऊन व स्वतः लक्ष घालून प्रलंबित आश्वासनांचा झपाटयाने निपटारा करण्यास समितीला प्रत्यक्ष सहभागाने सहकार्य दिले त्याचा उल्लेख करणे मला आवश्यक वाटते. अशाप्रकारे प्रशासन व कार्यकारी संस्थेच्या सहकार्यातून खऱ्या अर्थाने लोकाभिमुख शासन प्रणाली नांदू शकेल असा मला विश्वास आहे.

परिशिष्ट "एक" मध्ये सन २०१७-२०१८ च्या गठीत करण्यात आलेल्या विधानपरिषद आश्वासन समितीने समितीच्या कार्यकाळात वगळलेली आश्वासने तसेच संसदिय कार्य विभागाचे दिनांक १८ सप्टेंबर, २०१५ रोजीचे परिपत्रक व मा. मुख्य सचिव महोदयांचे दिनांक ६ नोव्हेंबर, २०१५ रोजीचे परिपत्रक. **परिशिष्ट "दोन"** मध्ये महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनात शासनातर्फे देण्यात आलेल्या आश्वासनांवरील कार्यवाहीची विवरणपत्रे सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेली आहेत त्यांचे क्रमांक व विभाग. **परिशिष्ट "तीन"** मध्ये महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनात शासनातर्फे देण्यात आलेल्या आश्वासनांचा क्रमांक, आश्वासन दिल्याचा दिनांक व संदर्भ, आश्वासनांचा विषय व तपशील, तसेच आश्वासनपूर्तीबाबत शासनातर्फे करण्यात आलेली कार्यवाही व त्यावरील समितीचे अभिप्राय दर्शविणारे विवरण. **परिशिष्ट "चार"** मध्ये महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनात शासनातर्फे देण्यात आलेल्या आश्वासनांपैकी काहींच्या पूर्ततेसाठी विभागाने काढलेले शासन आदेश, निर्णय, परिपत्रक किंवा पत्रक व प्रत्येक कागदपत्रे/दस्तऐवज कोणत्या आश्वासनांशी संबंधित आहेत हे त्या प्रत्येक कागदपत्राच्या शिरोभागी नमूद केलेले आहे. **परिशिष्ट "पाच"** मध्ये सन १९९० चे तिसरे अधिवेशन ते सन २०१९ चे पहिले अधिवेशन या कालावधीत सभागृहात देण्यात आलेल्या आश्वासनांपैकी पूर्तता न झालेल्या प्रलंबित आश्वासनांच्या विवरणपत्रांची वर्ष व अधिवेशननिहाय आणि विभागनिहाय सांख्यिकीय स्थिती दर्शवणारी यादी. **परिशिष्ट "सहा"** मध्ये महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनात शासनातर्फे देण्यात आलेल्या आश्वासनांवरील कार्यवाहीच्या विवरणपत्रावर समितीने ज्या तारखेला विचार केला त्या बैठकीचे कार्यवृत्त.

समितीने उक्त अहवालाच्या प्रारूपावर दिनांक **जानेवारी, २०२०** रोजी झालेल्या बैठकीत विचार केला व तो संमत केला.

विधान भवन,

नागपूर.

दिनांक : **जानेवारी, २०२०.**

समिती प्रमुख,

विधानपरिषद आश्वासन समिती.

अहवाल

हा अहवाल सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनात देण्यात आलेली आश्वासने व त्या आश्वासनांच्या पूर्ततेबाबत शासनाकडून करण्यात आलेल्या कार्यवाहीबाबत मंत्रालयीन विभागांकडून समितीला सादर करण्यात आलेल्या विवरणपत्रांवर समितीने केलेल्या छाननी संबंधीचा आहे.

१. सन २०१५ च्या तिसऱ्या (पावसाळी) अधिवेशनात शासनाने दिलेल्या ४२४ आश्वासनांपैकी एकूण ३०४ आश्वासनांवर शासनाकडून करण्यात आलेल्या कार्यवाहीची विवरणपत्रे माननीय संसदीय कार्यमंत्र्यांनी विधानपरिषद सभागृहाच्या पटलावर ठेवली, ती पुढीलप्रमाणे :-

सभागृहाच्या पटलावर ठेवलेल्या आश्वासनांवरील कार्यवाहीच्या विवरणपत्रांचे दिनांकनिहाय क्रमांक व आश्वासनांची संख्या

अ.क्र.	सभागृहाच्या पटलावर ठेवल्याचा दिनांक	आश्वासन क्रमांक	एकूण आश्वासने
(१)	(३)	(४)	(५)
१.	०३ ऑगस्ट, २०१६	५, ११, १५, १७, १८, १९, २०, २१, २२, २३, २६, २७, २९, ३०, ३४, ३८, ४१, ४६, ४९, ५२, ५३, ५४, ६२, ६३, ६४, ६६, ६७, ६८, ६९, ७१, ७६, ८९, १०६, १०७, ११४, ११५, ११६, ११७, ११८, ११९, १२०, १२९, १३०, १३२, १३९, १४१, १४३, १४४, १४६, १४७, १५१, १५२, १५७, १५८, १६८, १६९, १७०, १७१, १७४, १९०, १९१, १९२, १९४, १९८, १९९, २००, २२०, २२१, २२२, २२३, २२७, २२८, २२९, २३३, २४२, २४३, २४४, २४५, २४६, २६१, २६२, २६३, २८०, २८४, २८६, २९५, २९६, २९७, ३००, ३०४, ३०५, ३०८, ३११, ३३०, ३३१, ३३२, ३३९, ३४३, ३४८, ३४९, ३५१, ३५२, ३५३, ३५७, ३८५, ३८६, ३९९, ४००, ४०१, ४०७, ४०८, ४०९, ४१०, ४१२, ४१५, ४१६, ४१७, ४१८, ४२१, ४२३	१२०
२.	७ डिसेंबर, २०१६	१, २, १०, २५, ३३, ४०, ४२, ४३, ७२, ७३, ८८, ९३, ९४, ९५, ९६, १०३, १०४, १०८, १०९, ११०, १३५, १३६, १६७, १९५, २०६, २०७, २०८, २०९, २३०, २३१, २३२, २५२, २५८, २५९, २६६, २७६, २८३, २८५, २९२, २९३, २९४, ३०६, ३१९, ३२०, ३२१, ३२३, ३२४, ३२५, ३३७, ३३८, ३४१, ३५०, ३६०, ३६९, ३७०, ३७९, ४१९	५७
३.	१ मार्च, २०१७	६, २४, ५५, ५६, ५७, ७७, १२१, १२२, १२३, १२४, १२५, १२६, १३८, १४९, १५३, १६०, १६१, १७३, १७५, १८२, १८६, १८७, २०१, २७१, २७२, ३२२, ३३३, ३३४, ३८१, ३८२, ४११, ४१३, ४१४	३३
४.	३१ जुलै, २०१७	१६, ५०, ८२, ८५, १८८, १८९, १९६, २०४, २०५, २९८, २९९, ३१५, ३१६, ३१७, ३२६, ३२७, ३२९, ३३६, ३६२, ३८९, ३९०	२१
५.	१४ डिसेंबर, २०१७	९, १२, ३१, ८०, १५९, १६२, १६५, १६६, १७९, १८१, २६०, २७३, २७४, ३०२, ३१४, ३८३, ४०५	१७
६.	७ मार्च, २०१८	३२, १४५, २५५, २७५, ३०७, ३१८, ३८०	७
७.	१० जुलै, २०१८	७, ७८, ८६, १११, ११२, २१८, ३४२, ३८४, ४२२	९
८.	२६ नोव्हेंबर, २०१८	४, १३, १४, ७५, ९७, ९८, ९९, १४०, १४८, १८३, २३५, २३६, २३७, २३९, २५३, २६८, २८७, ३३५, ३५४, ३६६	२०
९.	२६ फेब्रुवारी, २०१९	८३, ११३, १८४, १९७, २१०, २७०, २८९, २९०, ३५८, ४०२, ४०३, ४०४, ४०६	१३
१०.	१९ जून, २०१९	९०, १२८, १७२, २५०, ३४०, ३६७, ३७५	७
एकूण आश्वासने			३०४

१.३ सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनामधील आश्वासनांच्या पूर्ततेबाबत शासनाने केलेल्या कार्यवाहीसंबंधात हा अहवाल तयार करत असताना उपरोक्त कालावधीत सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या आश्वासनांवरील कार्यवाहीची विवरणपत्रे समितीने विचारात घेतली आहेत.

२. विवरणपत्रे सादर करण्यास होत असलेला विलंब :-

२.१ सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनामधील आश्वासनांच्या कार्यवाहीचे विवरणपत्र मंत्रालयीन विभागांकडून विहित मुदतीत म्हणजे ९० दिवसांच्या आत सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेले नाही.

२.२ आश्वासनांची पूर्तता जास्तीत जास्त ३ महिन्यांच्या कालावधीत शासनाने केली पाहिजे व त्या कालावधीत आश्वासनांची पूर्तता करता येत नसल्यास त्यासाठी होणाऱ्या समर्थनीय विलंबाची कारणे समितीस कळविण्याबाबत तसेच विलंब टाळण्याच्या दृष्टीने घ्यावयाच्या दक्षतेबाबत समितीने मागील अहवालांमध्ये प्रत्येक वेळी आपल्या तीव्र भावना व्यक्त केलेल्या आहेत. आश्वासन पूर्ततेच्या सर्वसाधारण विलंबाबाबत तत्कालिन माननीय पीठासीन अधिकारी यांनी दिनांक २६ ऑगस्ट, २००२ रोजी तत्कालिन माननीय संसदीय कार्यमंत्री, माननीय संसदीय कार्य राज्यमंत्री, मा. समिती प्रमुख, आश्वासन समिती, विधानसभा/विधानपरिषद तसेच प्रधान सचिव, संसदीय कार्य विभाग यांची याबाबत एकत्रित बैठक बोलाविली होती. याबाबत मुख्य सचिव यांनी अधिक लक्ष घालण्याबाबत या सचिवालयकडून दिनांक १६ सप्टेंबर, २००२ रोजी अर्धशासकीय पत्र पाठविण्यात आले होते. तसेच त्या-त्या विभागासही कळविण्यात आले होते. त्यास अनुसरून मुख्य सचिवांनीही मंत्रालयीन सर्व विभागांच्या अप्पर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव स्तरावरील अधिकाऱ्यांना पत्र पाठवून त्यांच्या संबंधीत विभागांकडील प्रलंबित आश्वासनांचा त्वरीत निपटारा करण्याचे निदेश दिले होते. अशा रितीने विधानमंडळ सचिवालय व राज्याच्या मुख्य सचिवांनी पाठपुरावा केल्यामुळे बऱ्याच विभागांकडून प्रलंबित आश्वासने शून्यावर आणण्याचा किंबहुना काही विभागांकडून निम्मेअधिक प्रलंबित आश्वासनांचा निपटारा करण्याचा निश्चित प्रयत्न झाला. तथापि, तरीही अद्याप अनेक विभागांकडून विहित मुदतीत आश्वासनांची पूर्तता केली जात नाही ही बाब अतिशय गंभीर आहे. पुन्हा एकदा समिती सर्व मंत्रालयीन विभागांचे लक्ष वेधून अशी शिफारस करते की, आश्वासनांवरील कार्यवाहीची पूर्तता विहित मुदतीत म्हणजे ९० दिवसांच्या आत करण्याची दक्षता घेण्याचे काटेकोर पालन सर्व मंत्रालयीन विभागांकडून करण्यात यावे. तसेच जर सदर आश्वासनांवरील कार्यवाहीची पूर्तता ९० दिवसांच्या आत करता येत नसेल तर त्यासाठी होणाऱ्या समर्थनिय विलंबाची कारणे नमूद करण्यात यावीत.

२.३ सन २०१५-२०१६ च्या आश्वासन समितीने दिलेल्या निदेशानुसार आश्वासनांची पूर्तता

विहित मुदतीत व परिपूर्णपणे करण्याच्या दृष्टीने दक्षता घेण्याच्या सूचना संसदीय कार्य विभागाकडून दिनांक १८ सप्टेंबर, २०१५ रोजीच्या शासन परिपत्रकान्वये तसेच मा. मुख्य सचिव महोदयांच्या दिनांक ०६ नोव्हेंबर, २०१५ रोजीच्या परिपत्रकान्वये सर्व विभागीय सचिवांना देण्यात आल्या आहेत.

३. शासकीय कार्यवाहीच्या विवरणपत्रांबाबतची सहपत्रे:-

सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या आश्वासनांसंबंधीच्या कार्यवाहीची विवरणपत्रे पाठविताना आश्वासनासोबत मंत्रालयीन विभागांकडून करण्यात आलेल्या कार्यवाहीची सहपत्रे जोडलेली असतात. सदरहू सहपत्रे अहवालाच्या परिशिष्ट (४) मध्ये समाविष्ट करण्यात आलेली आहेत.

परिशिष्ट - एक

सन २०१८-२०१९ या वर्षात खालील प्रमाणे आश्वासने वगळण्याचे निर्णय समितीने घेतले.
तसेच संसदिय कार्य विभागाचे दिनांक १८ सप्टेंबर, २०१५ रोजीचे परिपत्रक व
मा. मुख्य सचिव महोदयांच्या दिनांक ६ नोव्हेंबर, २०१५ रोजीचे परिपत्रक.

परिशिष्ट एक

सन २०१८-२०१९ या वर्षात खालील प्रमाणे आश्वासने वगळण्याचे निर्णय समितीने घेतले.

अ.क्र.	सन / आश्वासन क्रमांक	विभागाचे नाव	बैठकीचा दिनांक	समितीचा निर्णय
१)	सन २०१७ चे पहिले अधिवेशन आश्वासन क्रमांक १९५, १९६ व १९७	गृह विभाग	२४ सप्टेंबर, २०१८	मान्य
२)	सन २०१५ चे तिसरे अधिवेशन आश्वासन क्रमांक १२७	कृषी विभाग	२५ जून, २०१९	मान्य
३)	सन २०१५ चे पहिले अधिवेशन आश्वासन क्रमांक १९१	वित्त विभाग	२३ जुलै, २०१९	मान्य
४)	सन २०१६ चे पहिले अधिवेशन आश्वासन क्रमांक २९०	सामाजिक न्याय व विशेष सहाय विभाग	२५ जून, २०१९	मान्य
५)	सन १९९३ चे पहिले अधिवेशन आश्वासन क्रमांक १६४	महसूल व वन (महसूल) विभाग	२५ जून, २०१९	अमान्य
६)	सन २०१७ चे चौथे अधिवेशन आश्वासन क्रमांक १६४	विधी व न्याय विभाग	२५ जून, २०१९	मान्य
७)	सन २०१५ चे दुसरे अधिवेशन आश्वासन क्रमांक २७	महसूल व वन (महसूल) विभाग	२५ जून, २०१९	मान्य
८)	सन २०१८ चे तिसरे अधिवेशन आश्वासन क्रमांक ४२	उद्योग, ऊर्जा व कामगार (ऊर्जा) विभाग	२५ जून, २०१९	मान्य
९)	सन २०१७ चे तिसरे अधिवेशन आश्वासन क्रमांक २९५	गृहनिर्माण विभाग	२५ जून, २०१९	मान्य
१०)	सन २०१७ चे चौथे अधिवेशन आश्वासन क्रमांक १३२	महसूल व वन (वने) विभाग	२५ जून, २०१९	मान्य

परिशिष्ट - दोन

ज्या आश्वासनांच्याबाबतीत शासनाकडून करण्यात आलेल्या कार्यवाहीसंबंधीची विवरणपत्रे सभागृहाच्या पटलावर अहवालाच्या दिनांकापर्यंत ठेवण्यात आली, ती आश्वासने.

(अहवालातील परिच्छेद क्रमांक २.२ पहावा)

महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनात शासनातर्फे देण्यात आलेल्या प्रलंबित आश्वासनांवरील कार्यवाहीची विवरणपत्रे सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेली त्यांचे क्रमांक व विभाग परिशिष्टात दर्शविण्यात आले आहेत.

परिशिष्ट दोन
अहवाल क्रमांक १९९ मधील सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनातील
विभागनिहाय आश्वासने

अ.क्र.	विभाग	आश्वासन क्रमांक
१)	सार्वजनिक बांधकाम विभाग	१, २, ६, ९, १०, ७२, ७३, ७७, ८०, ८५, ८८, ८९, २२७, २२८, २२९, ३४०, ३४१, ३४२, ३४३, ३५१, ३५२, ३५३, ३५७, ३५८, ४०१, ४१८
२)	सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग	४, ७५, ३३९
३)	सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग	५, ७६, ८३, ९०, २४३, २४४, २४५, २४६
४)	आदिवासी विकास विभाग	७, ४२, ७८, ९३, ९४, ९५, ९६, ९७, ९८, ९९, ३५०, ३५४
५)	नगरविकास विभाग	११, १३, १४, १५, १७, १८, १९, ११०, १२०, १२८, १३२, १३९, १४३, १४५, १४६, १४९, १५१, १५२, १५७, १५८, १५९, १६०, १६१, १६२, १६५, १६६, २३३, २३५, २३६, २३७, २३९, २६२, २६३, २८७, २९५, २९६, २९७, ३३३, ३३४, ३३७, ३३८, ३८०, ३८१, ३८२, ३८५, ३८६, ४०८, ४०९, ४१४, ४१६, ४१७, ४१९, ४२२
६)	गृह विभाग	१२, १२१, १२२, १२३, १२४, १२५, १२६, १५३, १६७, १६८, १६९, १७०, १७१, १७२, ३३५, ३८३, ३८४
७)	उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग	१६, ८६, १७५, ३४८, ३४९
८)	शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग	२०, ४६, ५३, ५४, १०४, ३०२, ३०६, ३०७, ३१४, ३२६, ३२७, ३२९, ३६०, ३७९
९)	जलसंपदा विभाग	२१, २२, २६, ११४, ११५, ११६, ११९, २०६, २०७, २०८, २०९
१०)	नियोजन विभाग	२३, २४, १११, १७९, १८८, १८९, १९७, १९८, २००
११)	ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग	२५, २७, २९, १०८, ११५, १७३, १९४, २०४, २०५
१२)	महसूल व वन विभाग	३०, ३८, ४०, १३६, १९२, २२०, २४२, २५०, २५२, २५५, २७१, २७२, २७३, २७६, २८०, २८३, २८५, २८९, २९०, २९२, २९३, २९४, २९८, २९९, ३८९, ३९०, ४०२, ४०३, ४०४, ४०५
१३)	गृह विभाग	३१, ३२, ४१, ११२, १३८, २७४, २७५, २८४, ३६७, ४११, ४१३
१४)	पुनर्वसन व मदत कार्य विभाग	३३, ३४, १०९, १८३, १८४, १८६, १८७, २५३, २६६
१५)	पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग	४३, ७१, ११६, २१८

१६)	उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग	४९, ५२, ६३, ६८, ६९, ११७, ३०४, ३०५, ३१५, ३१६, ३१७, ३१९, ३२०, ३२१, ३२२, ३२३, ३२४, ३२५, ३६२, ३६९, ३७०, ३९९, ४००
१७)	अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग	५०, ५५, ५६, ५७, ६२, ६४, ६६, ६७, ३१८, ४२३
१८)	सार्वजनिक आरोग्य विभाग	८२, २०१, २१०, ३३६, ३६६
१९)	कृषी व पदुम विभाग	१०३, १८१, १८२, २५८, २५९, २६८, २७०
२०)	सामान्य प्रशासन विभाग	१०६, १७४, २३०, २३१, २३२, २८६, ४०६, ४०७, ४१०, ४१२
२१)	महिला व बाल विकास विभाग	१०७, ११९, १९०, १९१, ३३०, ३३१
२२)	वैद्यकीय शिक्षण व औषधीद्रव्ये विभाग	११३, ३००, ३०८, ३११
२३)	विधी व न्याय विभाग	११८, १४४, १४७
२४)	अल्पसंख्याक विकास विभाग	१२९, १३०, ४२१
२५)	पर्यावरण विभाग	१३५
२६)	गृहनिर्माण विभाग	१४०, १४८, ३७५, ४१५
२७)	कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग	१४१, २६०, २६१, ३३२
२८)	पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग	२२१, २२२, २२३

परिशिष्ट - तीन
(आश्वासनांसंबधीचे विवरण)

महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनात शासनाकडून सभागृहात देण्यात आलेल्या आश्वासनांचा क्रमांक, आश्वासन दिल्याचा दिनांक व संदर्भ, आश्वासनांचा विषय व तपशील तसेच आश्वासनपूर्तीबाबत शासनाकडून करण्यात आलेली कार्यवाही व त्यावरील समितीचे अभिप्राय.

सन २०१५ चे तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशन

अधिवेशन वर्ष	आश्वासन क्रमांक	एकूण आश्वासने
सन २०१५ चे तिसरे (हिवाळी) अधिवेशन	१,२,४,५,६,७,९,१०,११,१२,१३,१४,१५,१६,१७,१८,१९,२०,२१,२२,२३,२४,२५,२६, २७,२९,३०,३१,३२,३३,३४,३८,४०,४१,४२,४३,४६,४९,५०,५२,५३,५४,५५,५६,५७, ६२,६३,६४,६६,६७,६८,६९,७१,७२,७३,७५,७६,७७,७८,८०,८२,८३,८५,८६,८८,८९, ९०,९३,९४,९५,९६,९७,९८,९९,१०३,१०४,१०६,१०७,१०८,१०९,११०,१११,११२, ११३,११४,११५,११६,११७,११८,११९,१२०,१२१,१२२,१२३,१२४,१२५,१२६,१२८, १२९,१३०,१३२,१३५,१३६,१३८,१३९,१४०,१४१,१४३,१४४,१४५,१४६,१४७,१४८, १४९,१५१,१५२,१५३,१५७,१५८,१५९,१६०,१६१,१६२,१६५,१६६,१६७,१६८,१६९, १७०,१७१,१७२,१७३,१७४,१७५,१७९,१८१,१८२,१८३,१८४,१८६,१८७,१८८,१८९, १९०,१९१,१९२,१९४,१९५,१९६,१९७,१९८,१९९,२००,२०१,२०४,२०५,२०६,२०७, २०८,२०९,२१०,२१८,२२०,२२१,२२२,२२३,२२७,२२८,२२९,२३०,२३१,२३२,२३३, २३५,२३६,२३७,२३९,२४२,२४३,२४४,२४५,२४६,२५०,२५२,२५३,२५५,२५८,२५९, २६०,२६१,२६२,२६३,२६६,२६८,२७०,२७१,२७२,२७३,२७४,२७५,२७६,२८०,२८३, २८४,२८५,२८६,२८७,२८९,२९०,२९२,२९३,२९४,२९५,२९६,२९७,२९८,२९९,३००, ३०२,३०४,३०५,३०६,३०७,३०८,३११,३१४,३१५,३१६,३१७,३१८,३१९,३२०,३२१, ३२२,३२३,३२४,३२५,३२६,३२७,३२९,३३०,३३१,३३२,३३३,३३४,३३५,३३६,३३७, ३३८,३३९,३४०,३४१,३४२,३४३,३४८,३४९,३५०,३५१,३५२,३५३,३५४,३५७,३५८, ३६०,३६२,३६६,३६७,३६९,३७०,३७५,३७९,३८०,३८१,३८२,३८३,३८४,३८५,३८६, ३८९,३९०,३९९,४००,४०१,४०२,४०३,४०४,४०५,४०६,४०७,४०८,४०९,४१०, ४११,४१२,४१३,४१४,४१५,४१६,४१७,४१८,४१९,४२१,४२२,४२३	३०४

परिशिष्ट - चार
शासन आदेश, शासन निर्णय, परिपत्रके व पत्रक

महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनात शासनाकडून सभागृहात देण्यात आलेल्या प्रलंबित आश्वासनांपैकी कार्यवाही करण्यात आलेल्या आश्वासनांबाबतीत विभागांकडून काढण्यात आलेले शासन आदेश, शासन निर्णय, परिपत्रके यासारखे सर्व दस्ताएवज/कागदपत्रे या परिशिष्टांमध्ये समाविष्ट आहेत. संबंधित दस्ताएवज कोणत्या आश्वासनांशी संबंधित आहेत हे त्या कागदपत्रांच्या दस्तऐवजांच्या शिरोभागी नमूद केले आहे.

परिशिष्ट - पाच
प्रलंबित आश्वासनांची अधिवेशननिहाय व विभागनिहाय विवरणे
(अहवालाचा परिच्छेद क्रमांक २.२ पहावा)

सन १९९० चे तिसरे अधिवेशन ते सन २०१९ चे पहिले अधिवेशन या कालावधीत सभागृहात देण्यात आलेल्या आश्वासनांपैकी पूर्तता न झालेल्या प्रलंबित आश्वासनांच्या विवरणपत्रांची वर्ष व अधिवेशननिहाय आणि विभागनिहाय सांख्यिकीय स्थिती दर्शवणारी यादी

परिशिष्ट- सहा

महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनात शासनातर्फे देण्यात आलेल्या आश्वासनांवरील कार्यवाहीच्या विवरणपत्रावर समितीने ज्या तारखेला विचार केला त्या बैठकीचे कार्यवृत्त

पहिली बैठक

विधानपरिषद आश्वासन समितीची बैठक मंगळवार, दिनांक ९ जुलै, २०१९ रोजी दुपारी १२:०० वाजता कक्ष क्र.१९०३, १९ वा मजला, विधान भवन, मुंबई येथे घेण्यात आली. सदरहू बैठकीस खालील सदस्य उपस्थित होते.

उपस्थिती

- (१) प्रा. अनिल सोले, वि.प.स. तथा समिती प्रमुख
- (२) श्री.रामदास आंबटकर, वि.प.स.
- (३) श्री. नागोराव गाणार, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

- (१) श्रीमती सायली कांबळी, अवर सचिव
- (२) श्रीमती जयश्री म्हात्रे, कक्ष अधिकारी

संसदीय कार्य विभाग

श्री. सतिश पाताडे, कक्ष अधिकारी

या बैठकीत समितीने सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनातील आश्वासनांवर शासनाने केलेल्या कार्यवाहीबाबतची विवरणपत्रे विचारात घेऊन त्यावर अभिप्राय व्यक्त केले.

दुसरी बैठक

विधानपरिषद आश्वासन समितीची बैठक बुधवार, दिनांक १० जुलै, २०१९ रोजी दुपारी १२.०० वाजता कक्ष क्र.१९०३, १९ वा मजला, विधान भवन, मुंबई येथे घेण्यात आली. सदरहू बैठकीस खालील सदस्य उपस्थित होते.

उपस्थिती :

- (१) प्रा. अनिल सोले, वि.प.स. तथा समिती प्रमुख
- (२) श्री. रामदास आंबटकर, वि.प.स.
- (३) श्री. नागोराव गाणार, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

- (१) श्री. विलास आठवले, सह सचिव (२) (का.)
- (२) श्रीमती सायली कांबळी, अवर सचिव
- (३) श्रीमती जयश्री म्हात्रे, कक्ष अधिकारी

संसदीय कार्य विभाग

श्री. गंगराडे, सहायक कक्ष अधिकारी

या बैठकीत समितीने सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनातील आश्वासनांवर शासनाने केलेल्या कार्यवाहीबाबतची विवरणपत्रे विचारात घेऊन त्यावर अभिप्राय व्यक्त केले.

तिसरी बैठक

विधानपरिषद आश्वासन समितीची बैठक शुक्रवार, दिनांक २३ ऑगस्ट, २०१९ रोजी दुपारी १२.०० वाजता कक्ष क्र.१९०३, १९ वा मजला, विधान भवन, मुंबई येथे घेण्यात आली. सदरहू बैठकीस खालील सदस्य उपस्थित होते.

उपस्थिती :

- (१) प्रा. अनिल सोले, वि.प.स. तथा समिती प्रमुख
- (२) श्री. रामदास आंबटकर, वि.प.स.
- (३) श्री. नागोराव गाणार, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

- (१) विलास आठवले, उप सचिव
- (२) श्री. ऋतुराज ज. कुडतरकर, उप सचिव
- (३) श्रीमती सायली कांबळी, अवर सचिव
- (४) श्रीमती जयश्री म्हात्रे, कक्ष अधिकारी

संसदीय कार्य विभाग

- (१) श्री. सतिश पाताडे, कक्ष अधिकारी
- (२) श्री.मोहन गंगराडे, सहायक कक्ष अधिकारी

या बैठकीत समितीने सन २०१५ च्या तिसऱ्या (हिवाळी) अधिवेशनातील आश्वासनांवर शासनाने केलेल्या कार्यवाहीबाबतची विवरणपत्रे विचारात घेऊन त्यावर अभिप्राय व्यक्त केले.

चौथी बैठक

विधानपरिषद आश्वासन समितीची बैठक वार, दिनांक जानेवारी, २०२० रोजी दुपारी----वाजता, कक्ष क्र.१९०३, १९ वा मजला, विधान भवन, मुंबई येथे घेण्यात आली. सदरहू बैठकीस खालील सदस्य उपस्थित होते.

उपस्थिती

(१) प्रा. अनिल सोले, वि.प.स. तथा समिती प्रमुख

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

संसदीय कार्य विभाग

या बैठकीत समितीने आपल्या १९९ व्या प्रारूप अहवालावर विचार करून तो संमत केला.